

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 61. ТОМ 3
ISSUE 61. VOLUME 3

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 6 від 27.05.2023 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомя]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – Вип. 61. Том 3. – 336 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, історії.

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ільницький В.І.** – співредактор, доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дмитрив І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Батюк Т.В.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Баукова А.Ю.** – кандидат історичних наук, доцент (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гриценко Г.З.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габлітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомя І.М.** – доктор філологічних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет); **Маршалек-Кава Джоанна** – доктор наук, доцент (Університет Миколая Коперника в Торуні, Торунь, Польща); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Медвідь О.В.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантюк Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петренко О.М.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Попп Р.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Сигник О.М.** – доктор історичних наук, професор (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. CSc., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Футала В.П.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Яворська Г.Х.** – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний гуманітарний університет); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»).

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музеєзнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р. (додаток 3) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі історичних наук (032 – Історія та археологія).

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомя І.М.

Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2023
© Пантюк М.П., Душний А.І., Зимомя І.М., 2023

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 6 from 27.05.2023)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya]. – Drohobych : Publishing House „Helvetica”, 2023. – Issue 61. Volume 3. – 336 p.

The journal is intended for all interested in high school pedagogy, philology, art, and history.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Ilnytskyi** – Co-Editor, Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Andriev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **T. Batiuk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Baukova** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Lviv National University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Haliv** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Associate Professor (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomria** – Doctor of Philology, Professor (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Uzhhorod National University); **M. Kravchyk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **Marszalek-Kawa Joanna** – Doctor of Science, Associate Professor (Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, Poland); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiv** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Medvid** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko State Drohobych Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **R. Popp** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University); **I. Stashevsk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **A. Stashevskyi** – Doctor of Arts, Professor (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **Y. Stetsyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Futala** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Ustymenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **H. Yavorska** – Doctor of Education, Professor (International Humanitarian University); **B. Yanyshyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University).

The collection is included in such international databases as **Index Copernicus International**.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Based on the Order of Ministry of Education and Science of Ukraine No 1290 dated 30.11.2021 (annex 3), the journal is included in the List of professional editions of Ukraine (category “B”) in the area of of Historical Sciences (032 - History and Archeology).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.aphn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2023
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2023

УДК 373.2 – 056.264 : 811.161.2'271
 DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-3-49>

Ольга ШОСТАК,
 orcid.org/0000-0002-9858-7940
 старший викладач кафедри дошкільної педагогіки і психології
 та спеціальної освіти імені професора Т. І. Поніманської
 Рівненського державного гуманітарного університету
 (Рівне, Україна) o._shostak@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ВИРАЗНОГО МОВЛЕННЯ В ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ДИЗАРТРІЄЮ В ПРОЦЕСІ ІГОР-ДРАМАТИЗАЦІЙ

У статті окреслено специфіку формування виразності мовлення в дітей дошкільного віку з дизартрією під час проведення ігор-драматизацій. Дизартрія – порушення звуковимови і просодичної сторони мовлення, обумовлене органічною недостатністю іннервації м'язів мовленнєвого апарату. Логопедичною наукою представлено комплекс технологій, які сприяють компенсації окремих процесів цілісної мовленнєвої системи, основні принципи реабілітації осіб із дизартрією, етапи психолого-педагогічної роботи, а також розвитку мовлення дітей із дизартрією. Варта уваги і проблема формування виразного мовлення в дошкільників із дизартрією. Зокрема, до важливих засобів, що сприяють розвитку мовленнєвої виразності, науковці зараховують ігри-драматизації. Цей різновид театралізованої діяльності удосконалює уміння дітей регулювати силу голосу, тембр і темп мовлення, інтонацію, а також розвиває лаконічність, мелодійність, експресивність і образність мовлення.

У процесі формування виразного мовлення дітей із дизартрією за допомогою ігор-драматизацій найважливіша умова полягає в роботі над образом, роллю, що передбачає відпрацювання техніки мовлення, відповідної пози, жестів, міміки. У взаємодії з однолітками відбувається розвиток і творче становлення дитини, засвоєння нею соціальних норм поведінки, формуються виразність мовлення та вищі довільні психічні функції. В іграх-драматизаціях уся увага дітей спрямовується на створення ігрової ситуації, на точне й емоційне втілення взятої на себе ролі, на вміння ставити себе на місце героїв твору, перейматися їхніми почуттями та переживаннями. Для проведення ігор-драматизацій обирають різні художні твори для дітей, передусім казки. При цьому необхідно враховувати вікові особливості дошкільників із дизартрією, що впливає на емоційне сприймання текстів – здатність розуміти специфіку їхнього змісту і форми, виявляти поетичний слух, реагувати на образність, інтонації та надалі відтворювати їх у власному мовленні. Відтак використання в корекційній роботі ігор-драматизацій сприяє розвитку виразного мовлення в дітей дошкільного віку з дизартрією.

Ключові слова: дизартрія, виразність мовлення, діти дошкільного віку, логопедична робота, ігри-драматизації.

Olga SHOSTAK,
 orcid.org/0000-0002-9858-7940
 Senior Lecturer at the Professor T. I. Ponimanska Department
 of Preschool Pedagogy and Psychology and Special Education
 Rivne State University for the Humanities
 (Rivne, Ukraine) o._shostak@ukr.net

SPEECH EXPRESSIVENESS DEVELOPMENT FOR PRE-SCHOOL CHILDREN WITH DYSPHARTHIA IN THE PROCESS OF GAMES-DRAMATIZATION

The study outlines special characteristics of speech expressiveness development for pre-school children with dysarthria while games-dramatization. Dyarthria is presented as a disorder of the speech and its prosodic aspect caused by an organic failure of muscles innervation in a speech apparatus. Speech therapy science presents the complex of technologies that contribute to the compensation of some processes of integral speech system, main principles of rehabilitation of people with dysarthria, stages of psychological and pedagogical work, as well as speech development for children with dysarthria. The author stresses on the issue of speech expressiveness development for pre-school children with dysarthria. In particular, games-dramatization are revealed as the important means to develop speech expressiveness. This type of theatre activity improves children's skills to regulate voice's power, timbre and pace of speech, intonation, and also develops conciseness, melodiousness, expressiveness and imagery of speech.

In the process of speech expressiveness development for children with dysarthria with the help of games-dramatization the most important feature deals with the work with image, role that requires speech technique practice, appropriate posture, gestures, facial expressions. Being interacted with peers children develop their creativeness, accept social standards of behavior, and develop their speech expressiveness and higher voluntary mental functions. Games-dramatization focus

children's attention on games situation development, accurate and emotional interpretation of the taken role, skills to present yourself in the place of the literature heroes, to empathize with their feelings and experiences. To organize games-dramatization it is chosen different creative works for children, primary there are fairy tales. While choosing it is necessary to consider age peculiarities of preschoolers with dysarthria that impacts on their emotional perception of the texts – the ability to comprehend the characteristics of their content and form, to show an ear for poetic, respond to imagery, intonations and reproduce them in their own speech. Thus, the use of games-dramatization in a speech therapy work supports speech expressiveness development for pre-school children with dysarthria.

Key words: *dysarthria, speech expressiveness, pre-school children, speech therapy work, games-dramatization.*

Постановка проблеми. У процесі засвоєння рідної мови відбувається становлення різних сторін мовлення – звукової, граматичної, морфологічної, синтаксичної. Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку передбачає засвоєння навичок артикуляції, формування мовленнєвого слуху, виразності мовлення. Виразність відображає лексичне багатство мовлення, його мелодійність, лаконічність, інтонаційну палітру, ритм, експресію. Виразність мовлення – один із механізмів спілкування, який забезпечує реалізацію комунікативної функції, слугує засобом самовираження мовця, посилює враження від сказаного, стимулює інтерес у опонента, забезпечує вплив на його емоції та почуття.

Виразність мовлення проявляється в дитини тоді, коли вона хоче передати свій настрій, емоції, ставлення до об'єкта. Цьому сприяють інтонація, тембр голосу, його емоційно-експресивне забарвлення, темп мовлення, виділення окремих слів та словосполучень шляхом логічного наголосування, паузи. Виразність мовлення розвивається природним шляхом, коли дитина мимоволі емоційно щось каже чи розповідає. У той же час дошкільники можуть виявити почуття волі та усвідомлено передавати слова чи текст із виразністю.

Розвиток виразного мовлення в дітей дошкільного віку – одна з вимог Базового компонента дошкільної освіти (БКДО, 2021: 18). Тож у ЗДО до важливих мовленнєвих завдань належить і формування виразності мовлення. Особливо активно над його розв'язанням працюють із дітьми старшого дошкільного віку, позаяк у цей період відбуваються значні зрушення в їхньому мовленнєвому розвитку. Проте діти з дизартрією складають особливу категорію, у якій формування зазначеної сторони мовлення має доволі проблемний перебіг.

Дизартрія – це розлад вимовної сторони мовлення, який є наслідком ураження нервової системи. Характерна риса дизартрії – порушення іннервації мовленнєвого апарату. Останніми роками простежується зростання кількості дітей із дизартрією. Усі вони мають порушення моторної сфери та вимови. Основне завдання логопеда – сприяти розвитку виразності мовлення

дошкільників із дизартрією, задовольнити їхню потребу у виразному мовленні через використання спеціальних засобів і методів виразності, серед яких – ігри-драматизації.

Аналіз досліджень. Науковці, які займаються проблемами мовленнєвих розладів дітей із дизартрією, Х. Барна, О. Боряк, Ю. Волошина, Н. Гаврилова, В. Галушенко, А. Голуб, Л. Дідкова, Д. Завітренко, В. Іванова, В. Кондратенко, С. Конопляста, І. Мартиненко, Ю. Рібцун, О. Чекан, М. Шеремет спостерігають, що в цих дітей порушення носять стійкий характер і мають схожість у своїх проявах з іншими артикуляторними розладами, а також складні для диференціальної діагностики. Теоретики і практики сучасної логопедії приділяють значну увагу корекції мовлення дошкільників із метою успішного подальшого становлення та розвитку їхньої мовленнєвої системи, зокрема виразності мовлення.

Мета статті – проаналізувати особливості формування виразності мовлення в дітей із дизартрією засобами ігор-драматизацій.

Виклад основного матеріалу. Гра-драматизація – один із основних засобів у розвитку виразності мовлення дітей із дизартрією. Гра дозволяє дитині відчувати всю красу рідної мови, при цьому збагачуючи власне мовлення.

І. Кардаш відзначає, що ігри-драматизації – це такі ігри, у яких відбувається обіграння відповідного художнього твору за ролями. Виконуючи ролі, діти використовують різні засоби виразності: силу голосу, інтонацію, темп мовлення та інші. Розвитку виразності мовлення сприяє багатство тематики ігор-драматизацій, засобів зображення, а також створена ігрова ситуація, яскраві емоції під час втілення ролі. В іграх-драматизаціях дітям не дають ігрові дії в готовому вигляді, вони повинні самі на основі літературного твору втілити в реальність власну роль (Кардаш, 2014: 78–79).

Такі ігри легко запам'ятовуються дітьми, адже гра – провідна діяльність дошкільного віку. Активне використання в логопедичному процесі ігор-драматизацій сприяє вдосконаленню інтонації, збагаченню дитячого мовлення виразними засобами.

Для ігор-драматизацій зазвичай використовують казки, фрагменти інших літературних текстів для дітей. На загал, як зауважує Л. Калініна, театральне мистецтво за своєю образно-художньою суттю близьке до жанру казки (Калініна, 2014: 48). Казка – улюблений художній твір дошкільників, який привертає їхню увагу та сприятливо впливає на психіку. Казка збагачує внутрішній світ дитини, формує самосвідомість, адекватну та позитивну самооцінку, вдосконалює комунікативні навички, бореться з бар'єром спілкування, розвиває творчість і уяву, позитивно впливає на емоційну сферу. Казка яскрава образними формами, тому вона приваблює дошкільників. Слухаючи казку, дитина співпереживає її героям, прагне ідентифікувати себе з ними. Так з'являються механізми моральної ідентифікації.

Ігри-драматизації можна проводити за допомогою пальчикового театру, театру на ложках, театру на прищіпках, рукавичкового театру, за участю дошкільників із дизартрією в акторській грі. Л. Шипіло зазначає, що в грі-драматизації ініціатива і творчість дітей зорієнтовані не стільки на створення ігрової ситуації, доповнення змісту, зміну сюжету, як на якісне виконання ролі (Шипіло, 2013: 14–17).

Г. Мартиненко стверджує: «Залучення дітей до театралізованої діяльності сприяє вивченню людських почуттів. Діти вчаться висловлювати свої почуття, передавати текст інтонацією та мімікою» (Мартиненко, 2018: 5). Гра-драматизація розвиває творчий початок у дошкільників, сприяє розкриттю сором'язливих дітей, гальмує нестримних і рухливих вихованців, які навчаються самоконтролю.

Гра-драматизація в доступній для розуміння і цікавій формі сприяє розкриттю дошкільниками своїх можливостей для розвитку виразності. Дитина обирає роль героя, що сподобався, і починає перевтілюватися в образ, програє емоції персонажа, що дозволяють їй передати манеру мовлення, темп і силу голосу, характерну для вказаного героя.

Ігри-драматизації в умовах логопедичної роботи дають змогу розв'язати такі завдання з розвитку виразності мовлення дітей дошкільного віку з дизартрією:

- допомагають самопізнанню, самовираженню особистості дошкільника за наявності досить високого ступеня свободи в діях;

- створюють умови для соціалізації дитини, посилюючи при цьому її адаптаційні здібності, коригують можливі комунікативні відхилення;

- сприяють усвідомленню дітьми з дизартрією почуття задоволення, радості, власної значущості, що виникають у результаті виявлення прихованих талантів;

- формують здатність дітей регулювати силу голосу, тембр і темп мовлення, інтонацію;

- розвивають лаконічність, мелодійність мовлення, його експресивність і образність.

Робота з розігрування творів художньої літератури повинна враховувати вікові особливості дітей із дизартрією та їх соціальний досвід. Від цього залежить їхнє емоційне сприймання тексту, тобто здатність розуміти і відчувати не лише його зміст, а й форму, виявляти поетичний слух, реагувати на образне мовлення, виразність інтонації. Ігри-драматизації на основі художніх текстів відзначаються насамперед сюжетом, ролями, персонажами, діями, які мають бути доступні дітям дошкільного віку з дизартрією. Насамперед дітей приваблює можливість імпровізувати, а не наявні готові правила. Їм цікаво комбінувати події, впроваджувати нових дійових осіб. Л. Калініна відзначає, що театральна діяльність дає можливість дитині спробувати свої сили в різних видах творчої роботи. Крім того, такі заняття можуть «значно підвищити рівень емоційної піднесеності та організованості, сформувати навички колективної роботи, відповідального відношення до своїх вчинків» (Калініна, 2014: 48).

Дітей дошкільного віку з дизартрією приваблюють образи сміливих, мужніх, сильних і добрих персонажів. На сьогоднішній день величезний вибір художніх творів репрезентує багатий матеріал для організації ігор-драматизацій із корекційною метою. Іноді можна побачити, що окремі персонажі літературних творів починають з'являтися в самостійних іграх дітей дошкільного віку. Щоб залучити дошкільників із дизартрією до участі в іграх-драматизаціях, логопеду необхідно виробляти інтерес до таких занять. Для цього у свою роботу він включає показ дітям невеликих лялькових вистав, змістом яких виступають знайомі їм казки та потішки. Надалі дошкільники можуть самостійно брати участь у виставах. Необхідно виробити в них бажання і вміння грамотно доповнити фрази діалогу героїв, які сподобалися.

Важливий аспект роботи логопеда полягає в систематичному розширенні ігрової навички, що проявляється в процесі опанування всіх видів ігор-драматизацій. Ключові завдання реалізуються завдяки систематичному ускладненню театралізованих ігор, до яких залучають дітей із дизартрією.

Науковці доречно наголошують на тому, що ускладнення ігор-драматизацій відображається у їхніх видах:

- гра-імітація окремих рухів людини, тварин і птахів (діти прокинулися, потягнулися, квіточки

тягнуться до сонця) та імітація ключових емоцій людини (пішов сніг – діти зраділи: посміхнулися, поплескали в долоні);

– гра-імітація ланцюжка послідовних дій у комбінації з показом основних емоцій персонажа (зайчик побачив лисицю, злякався і сховався за дерево);

– гра-імітація знайомих образів персонажів із казок та літературних творів (кішка крадеться за мишкою, хоробрий півник біжить стежиною);

– гра-імпровізація під музичний супровід («Веселий дощик», «Танцюють звірі на узліссі»);

– однотемна безсловесна гра-імпровізація з одним персонажем, змістом якої є тексти віршів і примовок, які читає вихователь (Н. Забіла «Ясочина казка»);

– гра-імпровізація за текстом, взятим із коротких казок, оповідань і віршів, що розповідає вихователь (П. Воронько «Засмутилось кошеня»);

– рольовий діалог героїв казки («Рукавичка», «Коза Дереза»);

– інсценування фрагментів із казок тварин («Як курча голос шукало»);

– однотемна гра-драматизація з кількома персонажами з народних казок («Колобок», «Ріпка») та авторськими текстами.

Організація ігор-драматизацій відбувається за трьома етапами:

– художнє розуміння творів літературного та фольклорного жанру;

– набуття спеціалізованих умінь із метою розвитку в дитини позиції актора;

– становлення самостійної творчої діяльності.

Надалі діти з дизартрією продовжують удосконалювати виконавські вміння. Логопед вчить без сторонньої допомоги знаходити засоби образної виразності. Драматичний конфлікт, напруження атмосфери, короткі, емоційні звернення і виразність стилю – усе, без сумніву, розвиває оптимальні умови для проведення ігор-драматизацій на основі сюжетів із художніх творів.

Висновки. Отже, гра-драматизація не лише виступає формою розваги, зняття емоційного напруження, а й ефективним засобом розвитку виразності мовлення дітей дошкільного віку з дизартрією. Граючись, дитина перевтілюється в персонажа, що їй сподобався, тим самим відтворюючи його образ. Дошкільник повинен показати характер героя, його почуття, манеру говоріння, що передбачає специфіку мелодики, сили голосу, темпу. Таким чином, у дитини автоматично розвивається мовленнєва виразність. Дітям із дизартрією вдається освоїти мовленнєві звороти, необхідні для спілкування в суспільстві, завдяки виконанню ролей в іграх-драматизаціях. Чим більше логопед використовуватиме в корекційному процесі ігри-драматизації, тим краще і швидше удосконалюватимуться діалогічне та монологічне мовлення дитини з дизартрією, розвиватиметься їх інтонаційна виразність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) / Авт. група: Байер О. М. та ін.; Під наук. кер. Т. О. Піроженко. Київ, 2021. 37 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення 02.03.2023).
2. Калініна Л.А. Формування творчої особистості дитини дошкільного віку засобами театральної-сценічної діяльності. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Сер. : Педагогічні науки.* 2014. Вип. 1.45. С. 46–49.
3. Кардаш І. М. Театралізовані ігри як засіб формування творчої особистості дитини дошкільного віку. *Наука і освіта.* 2014. № 10. С. 77–81.
4. Мартиненко Г. В. Театралізована діяльність в дитячому садку. Харків : ВГ «Основа», 2018. 127 с.
5. Шипіло Л. Грі-драматизації – належну увагу. *Дошкільне виховання.* 2013. № 1. С. 14–17.

REFERENCES

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (nova redaktsiia) [Basic component of preschool education (new edition)] / Avt. hrupa: Baiier O. M. ta in.; Pid nauk. ker. T. O. Pirozhenko. Kyiv, 2021. 37 p. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (data zvernennia 02.03.2023). [in Ukrainian].
2. Kalinina L. A. Formuvannia tvorchoi osobystosti dytyny doshkilnoho viku zasobamy teatralno-stsenichnoi diialnosti [Formation of the creative personality of a preschool child by means of theatrical and stage activities]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Ser. : Pedahohichni nauky.* 2014. Vyp. 1.45. P. 46–49. [in Ukrainian].
3. Kardash I. M. Teatralizovani ihry yak zasib formuvannia tvorchoi osobystosti dytyny doshkilnoho viku [Theatrical games as a means of forming the creative personality of a preschool child]. *Nauka i osvita.* 2014. № 10. P. 77–81. [in Ukrainian].
4. Martynenko H. V. Teatralizovana diialnist v dytiachomu sadku [Theatrical activities in kindergarten]. Kharkiv : VH «Osnova», 2018. 127 p. [in Ukrainian].
5. Shypilo L. Hri-dramatyzatsii – nalezhnu uvahu [Game-dramatization – proper attention]. *Doshkilne vykhovannia.* 2013. № 1. S. 14–17. [in Ukrainian].

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

Ігор СОЛЯР ПОБУТОВІ РЕАЛІЇ ПОВСТАНЦІВ НА СТАНІСЛАВЩИНІ У ПУБЛІКАЦІЯХ ЖУРНАЛУ «ЧОРНИЙ ЛІС».....	4
Віталій ТЕЛЬВАК, Лідія ЛАЗУРКО, Святослав ЖУРАВЛІОВ СТУДЕНТИ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО ПРАВНИЧОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ (ЗА ДЕКАНАТСЬКИМ КАТАЛОГОМ).....	10
Олексій ФУРТЕС ВИТОКИ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВІДНОСИН: ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ.....	16
Андрій ХАРУК, Віталій ВИЗДРИК СУЧАСНА ІСТОРИОГРАФІЯ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ: ДОСЛІДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ АВІАЦІЇ.....	23
Saida HASANOVA THE TRADE RELATIONS OF THE AZERBAIJAN SAFAVIDS STATE AT THE END OF THE 17TH CENTURY – THE FIRST DECADES OF THE 18TH CENTURY (ON THE BASIS SOVIET HISTORIOGRAPHY).....	28
Богдан ЯНИШИН МИРОН КОРДУБА В РОКИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ: МІЖ НАУКОЮ ТА ПОЛІТИКОЮ.....	33

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Лариса ОПАРИК ДО ПИТАННЯ СТИЛЬОВОЇ АДЕКВАТНОСТІ ФОРТЕПІАННО-ВИКОНАВСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ.....	40
Юлія РОМАНЕНКОВА, Лариса ЧАВУС ЕКСЛІБРИС ЯК ІНСТРУМЕНТ ТРАНСЛЯЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ КОДІВ У ТВОРЧОСТІ ПРЕДСТАВНИКІВ КИЇВСЬКОЇ ШКОЛИ ГРАФІКИ АРКАДІЯ ТА ГЕННАДІЯ ПУГАЧЕВСЬКИХ.....	47
Anna SAFRONOVA, Olena SAFRONOVA APPROPRIATION AS A CREATIVE METHOD IN VISUAL FEMINIST ART	56
Вероніка ТОРМАХОВА РОЗВИТОК ТВОРЧИХ НАВИЧОК НА УРОКАХ ДЖАЗОВОГО СОЛЬФЕДЖІО.....	64
Ярина ТУРЧИНЯК ТВОРЧІСТЬ МИРОНА ЛЕВИЦЬКОГО ЗА ПЕРІОД 1950–1970 РР.	69
Світлана УЛАНОВА, Сергій ПЛУТАЛОВ, Марія ЗОРКО СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАСОВИХ СВЯТ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ.....	76
Ольга УМАНЕЦЬ LACRIMOSA ВІЙНИ: ГРОМАДЯНСЬКА ПОЗИЦІЯ МИТЦЯ ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ ЧАСУ.....	83
Ірина ФЕДОРОВСЬКА ГРАНІ МУЗИЧНОЇ ДРАМАТУРГІЇ ВОКАЛЬНОГО ЦИКЛУ ЛЕВКА КОЛОДУБА «БЕНТЕЖНІСТЬ» НА ВІРШІ ВАЛЕНТИНИ АНТОНІЮК.....	90
Лариса ШЕМЕТ ДИТЯЧЕ НАРОДНО-ОРКЕСТРОВЕ ВИКОНАВСТВО В УКРАЇНСЬКОМУ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ФЕСТИВАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ.....	97
Ростислав ШМАГАЛО, Олексій РОГОТЧЕНКО, Алла РУДЕНЧЕНКО ТЕХНІКА ПЕРЕТИНЧАСТОЇ ІНКРУСТАЦІЇ В ЮВЕЛІРНОМУ МИСТЕЦТВІ ВІЗАНТІЇ VI–IX СТ.....	104

Тетяна ШТИКАЛО, Артем ЧЕПУРКО КОТИ В СКУЛЬПТУРНОМУ МИСТЕЦТВІ: СТАРОДАВНІЙ СВІТ ТА СУЧАСНІСТЬ.....	109
---	-----

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Наталія ОДАРЧУК, Анжеліка ТРУШКОВСЬКА СЕМАНТИКО-СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ІЗ МУЗИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ.....	115
Надія ПАВЛЮК НОВЕЛА О. ДОВЖЕНКА «ВІДСТУПНИК»: СПЕЦИФІКА ПСИХОЛОГІЧНОГО ХРОНОТОПУ СИСТЕМИ ПЕРСОНАЖІВ	121
Ангеліна РАЗУМНА ФРЕЙМОВЕ НАПОВНЕННЯ КОНЦЕПТУ <i>ЦІННОСТІ</i> У ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЯХ ЕПІСТОЛЯРНОЇ СПАДЩИНИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ.....	128
Світлана СОПІЛЬНЯК «ПЕРЕДВІСТЯ» (نوگش ŒOGUN) ЯК СКЛАДОВА СТЕРЕОТИПНИХ УЯВЛЕНЬ НОСІВ ПЕРСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ.....	133
Наталія СУНЬКО, Марія МОСКАЛЮК ПЕРЕКЛАД ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОЇ МЕТАФОРИ У ГАЗЕТНО-ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	140
Тетяна ТКАЧУК, Інга ПАСЛАВСЬКА ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ КОНВЕРСИВНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	145
Іванна ТОКАРСЬКА ЮДА ТА ЙОГО АНТИПОДИ У ДРАМАХ ЛЕСІ УКРАЇНКИ.....	150
Ольга ТРЕТЯК РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА.....	155
Іванна ФЕЦКО ГРЕКО-ЛАТИНСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ТЕРМІНОСИСТЕМИ ПРИРОДНИЧОМУЗЕЙНОЇ СПРАВИ.....	162
Лілія ШПАК, Олена БАРАБАШ, Ірина МИСЬКІВ ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВИВЧЕННЯ МЕТАФОРИ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	169
Тетяна ЯКОВЛЕВА, Ольга ДЕРБАК, Катерина ПЕЧЕРНА АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕТОДИ ЯК КОМПОНЕНТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	175

ПЕДАГОГІКА

Вікторія ПРОКОПЕНКО, Оксана ВОРОБІЙОВА ТЕХНОЛОГІЯ ГРУПОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ВИВЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМИ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ.....	183
Тетяна РАЗУМЕНКО КРЕАТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «ІНОЗЕМНА МОВА» ЗДОБУВАЧАМИ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ДОСВІД ХНПУ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ).....	190
Ольга САРМАТОВА АКТУАЛЬНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ ПРЕДМЕТІВ.....	195
Галина СЕРГЄЄВА ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ОНЛАЙН.....	200

Маріанна СКОРОМНА, Александра ГОЛУБЕНКО ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ.....	206
Лілія СОРОЧАН ГОТОВНІСТЬ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ».....	212
Ольга ТАМАРКІНА, Людмила БАЙДАК САМООСВІТА СТУДЕНТА ЯК ФАКТОР МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ.....	217
Марина ТИХОНОВА, Світлана ТКАЧЕНКО MIND MAP ТА ІНТЕРАКТИВНИЙ СЛОВНИК ЯК ПРОДУКТИВНІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАСВОЄННЯ НОВОЇ ЛЕКСИКИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ІТ.....	222
Крістіна ТОРОП, Наталія ЯРМОЛА, Богдана ВАСИЛЕНКО АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	228
Тетяна ФІЛАТ, Мирослава СИДОРА, Олена ЗАПОРОЖЕЦЬ РЕАЛІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	235
Антоніна ХАНЕЦЬКА ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ.....	242
Тетяна ХОВРЯКОВА, Тетяна ДОРОНІНА ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ВИСВІТЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ СІМ'Ї У ЖУРНАЛІ «СІМ'Я І ШКОЛА» (70-ТІ РР. ХХ СТ.).....	247
Олена ХОЛОДНЯК МЕТОДИ АНАЛІЗУ ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	255
Ольга ХОРОШ, Марина ДАВИДОВИЧ, Катерина ПАРНУС РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ КИТАЮ В СЕРЕДИНІ ХХ СТОЛІТТЯ ТА НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ.....	260
Катерина ЦИМБАЛ, Сергій ЦИМБАЛ ЦИФРОВІ МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ПІАНІСТІВ В УНІВЕРСИТЕТІ.....	266
Діана ЦИПІНА РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	274
Viktoriia SHUIENKO PECULIARITIES OF INCORPORATING TED TALKS VIDEOS IN ENGLISH CLASSES FOR ECOLOGY STUDENTS.....	282
Тетяна ШАРОВА, Борис КРЕМІНСЬКИЙ, Світлана МИСТЮК, Оксана ВЕРНИДУБ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ЗМАГАННЯ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ: УСПІХИ ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ УКРАЇНИ.....	287
Маруна SHEMA, Olesia SKLIARENKO MEANS OF FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE GRAMMATICAL COMPETENCE.....	294
Ірина ШКІЦЬКА НОВІ ПІДХОДИ У ВИКЛАДАННІ ДОКУМЕНТОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН: НА ПРИКЛАДІ КУРСУ «АНАЛІТИКО-СИНТЕТИЧНЕ ОПРАЦЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ».....	300
Ольга ШОСТАК ФОРМУВАННЯ ВИРАЗНОГО МОВЛЕННЯ В ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ДИЗАРТРІЄЮ В ПРОЦЕСІ ІГОР-ДРАМАТИЗАЦІЙ.....	308

Svitlana YATSENKO, Alina PEDKO PROSPECTS FOR RELIGIOUS EDUCATION IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL ON THE EXAMPLE OF PUBLIC AND PRIVATE EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN AUSTRALIA.....	312
--	------------

РЕЦЕНЗІІ

Ян ГЖЕСЯК, Ігор ГРИНИК, Олена ЗИМОМРЯ ТВОРЧИСТЬ ІВАНА ФРАНКА ЯК СПОСІБ ВИЯВУ «Я-КОНЦЕПЦІЇ» ДУХОВНОГО СТАНОВЛЕННЯ ЛЮДСЬКОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ.....	318
Ніна СТЕПАНЕНКО «ПРОМОВИСТА МОВА ТАНЦЮ»: РОЗДУМИ НАД ГЛИБОКИМИ НАУКОВО-МИСТЕЦЬКИМИ РОЗМИСЛАМИ (Рецензія на монографію Благової Тетяни Олександрівни «Розвиток хореографічної освіти в Україні: історико-педагогічний концепт»).....	324

CONTENTS

HISTORY

Ihor SOLIAR DOMESTIC REALITIES OF THE REBELS IN STANISLAV REGION IN THE PUBLICATIONS OF THE BLACK FOREST MAGAZINE.....	4
Vitalii TELVAK, Lidiia LAZURKO, Sviatoslav ZHURAVLOV STUDENTS OF MYKHAILO HRUSHEVSKY AT THE FACULTY OF LAW OF LVIV UNIVERSITY (ACCORDING TO THE DEAN'S CATALOG).....	10
Oleksii FURTES ORIGINS OF MODERN UKRAINIAN-POLISH RELATIONS: MILITARY-HISTORICAL ASPECT.....	16
Andrij KHARUK, Vitalij VYZDRYK MODERN HISTORIOGRAPHY OF THE UKRAINIAN REVOLUTION: STUDIES OF THE HISTORY OF AVIATION.....	23
Saida HASANOVA THE TRADE RELATIONS OF THE AZERBAIJAN SAFAVIDS STATE AT THE END OF THE 17TH CENTURY – THE FIRST DECADES OF THE 18TH CENTURY (ON THE BASIS SOVIET HISTORIOGRAPHY).....	28
Bohdan YANYSHYN MYRON CORDUBA DURING THE FIRST WORLD WAR: BETWEEN SCIENCE AND POLITICS.....	33

ART STUDIES

Larysa OPARYK ON THE QUESTION OF THE STYLE ADEQUACY OF THE PIANO-PERFORMANCE INTERPRETATION.....	40
Yuliia ROMANENKOVA, Larisa CHAVUS EX-LIBRIS AS A TOOL FOR BROADCASTING NATIONAL-CULTURAL CODES IN THE WORKS BY REPRESENTATIVES OF THE KYIV GRAPHIC ARTS SCHOOL ARKADY AND GENNADY PUGACHEVSKY.....	47
Anna SAFRONOVA, Olena SAFRONOVA APPROPRIATION AS A CREATIVE METHOD IN VISUAL FEMINIST ART	56
Veronika TORMAKHOVA DEVELOPMENT OF CREATIVE SKILLS AT JAZZ SOLFEGGIO LESSONS.....	64
Yaryna TYRCHYNYAK MYRON LEVYTSKY'S CREATIVE WORK IN 1950–1970.....	69
Svitlana ULANOVA, Serhii PLUTALOV, Maria ZORKO CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF MASS HOLIDAYS IN INDEPENDENT UKRAINE.....	76
Olha UMANETS THE LACRIMOSA OF WAR: THE ARTIST'S CIVIC POSITION IN THE FACE OF THE CHALLENGES OF TIME.....	83
Iryna FEDOROVSKA THE EDGES OF MUSICAL DRAMATURGY OF LEVKO KOLODUB'S VOCAL CYCLE «EMBARRASSMENT» BASED ON THE POEMS OF VALENTINA ANTONYUK.....	90
Larysa SHEMET CHILDREN'S FOLK ORCHESTRA PERFORMANCE IN THE UKRAINIAN AND EUROPEAN FESTIVAL SPACE.....	97

Rostislav SHMAHALO, Oleksiy ROHOTCHENKO, Alla RUDENCHENKO THE TECHNIQUE OF CLOISONNE INLAY IN BYZANTINE GOLDSMITHING VII–IX CENTURIES.....	104
Tetiana SHTYKALO, Artem CHEPURKO CATS IN SCULPTURE: THE ANCIENT WORLD AND THE MODERN.....	109

LINGUISTICS. LITERATURE STUDIES

Nataliia ODARCHUK, Anzhelika TRUSHKOVSKA SEMANTIC AND STRUCTURAL PECULIARITIES OF ENGLISH AND UKRAINIAN PHRASEOLOGISMS WITH A MUSICAL COMPONENT: COMPARATIVE ASPECT.....	115
Nadiya PAVLIUK O. DOVZHENKO’S NOVEL “THE APOSTATE”: THE SPECIFICITY OF THE PSYCHOLOGICAL CHRONOTOPE OF THE CHARACTER’S SYSTEM.....	121
Anhelina RAZUMNA FRAMING THE CONCEPT OF <i>VALUE</i> IN THE PHRASEOLOGICAL UNITS OF THE LESIA UKRAINKA’S EPISTOLARY HERITAGE.....	128
Svitlana SOPILNIAK “OMEN” (نوغش ŠOGUN) AS A COMPONENT OF THE STEREOTYPICAL IDEAS OF THE PERSIAN CULTURAL LIGUISTICS REPRESENTATIVES.....	133
Natalia SUNKO, Mariia MOSKALIUK TRANSLATION OF INTERTEXTUAL METAPHOR IN NEWSPAPER DISCOURSE.....	140
Tetiana TKACHUK, Inha PASLAVSKA FEATURES OF APPLICATION OF TRANSLATION CONVERSIVE TRANSFORMATIONS.....	145
Ivanna TOKARSKA JUDAS AND HIS ANTIPODES IN LESYA UKRAINKA’S DRAMAS.....	150
Olha TRETIAK DEVELOPMENT OF COMPETENCE OF PEDAGOGICAL PARTNERSHIP.....	155
Ivanna FETSKO GRECO-LATIN BORROWINGS AS AN INTEGRAL COMPONENT OF THE TERMINOLOGY OF THE NATURAL MUSEUM FIELD.....	162
Liliia SHPAK, Olena BARABASH, Iryna MYSKIV MAIN DIRECTIONS OF METAPHOR STUDY IN MODERN LINGUISTICS.....	169
Tetiana YAKOVLEVA, Olga DERBAK, Kateryna PECHERNA ALTERNATIVE METHODS AS COMPONENTS OF INCREASING THE EFFECTIVENESS OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN A HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION.....	175

PEDAGOGY

Viktoriia PROKOPENKO, Oksana VOROBIOVA TECHNOLOGY OF GROUP EDUCATIONAL ACTIVITIES AS AN IMPORTANT COMPONENT OF THE STUDY OF HUMANITARIAN DISCIPLINES BY STUDENTS OF MEDICAL EDUCATION.....	183
Tetiana RAZUMENKO CREATIVE LEARNING METHODS DURING LEARNING THE EDUCATIONAL COMPONENT “FOREIGN LANGUAGE” BY STUDENTS OF THE FIRST (BACHELOR) LEVEL OF HIGHER EDUCATION (EXPERIENCE OF H.S. CKOVORODA NATIONAL UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES).....	190
Olha SARMATOVA RELEVANCE OF THE IMPLEMENTATION OF THE BUSINESS APPROACH IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF SOCIAL SCIENCE SUBJECTS.....	195

Halyna SERHIEIEVA INTERACTIVE METHODS IN FOREIGN LANGUAGES TEACHING ONLINE.....	200
Marianna SKOROMNA, Oleksandra HOLUBENKO PECULIARITIES OF DEVELOPMENT OF COGNITIVE ACTIVITY OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN IN THE LEARNING PROCESS.....	206
Lilia SOROCHAN READINESS OF ENGLISH TEACHERS FOR THE IMPLEMENTATION OF THE ELECTIVE COURSE “HISTORY OF UKRAINE IN ENGLISH”.....	212
Olha TAMARKINA, Liudmyla BAIDAK SELF-EDUCATION OF THE STUDENT AS A FACTOR IN THE MOTIVATION OF LEARNING.....	217
Maryna TYKHONOVA, Svitlana TKACHENKO MIND MAP AND INTERACTIVE DICTIONARY AS PRODUCTIVE TOOLS FOR LEARNING NEW IT VOCABULARY.....	222
Kristina TOROP, Nataliia YARMOLA, Bohdana VASYLENKO CURRENT PROBLEMS OF ORGANIZATION OF DISTANCE LEARNING FOR ELEMENTARY SCHOOLCHILDREN WITH INTELLECTUAL DISABILITIES.....	228
Tetiana FILAT, Myroslava SYDORA, Olena ZAPOROZHETS REALITIES OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MARITAL LAW.....	235
Antonina KHANETSKA PROBLEMS OF TEACHING THE UKRAINIAN LANGUAGE AS A FOREIGN LANGUAGE FOR HIGH SCHOOL STUDENTS.....	242
Tetiana KHOVRIAKOVA, Tetyana DORONINA GENDER ASPECTS OF REVEALING OF THE ISSUE IN THE MAGAZINE “FAMILY AND SCHOOL” (SEVENTIES OF THE 20 TH CENTURY).....	247
Olena KHOLODNIAK METHODS OF ANALYSIS DURING THE FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FIRST (BACHELOR) LEVEL OF HIGHER EDUCATION.....	255
Olga KHOROSH, Maryna DAVYDOVYCH, Kateryna PARNUS THE DEVELOPMENT OF MODERN EDUCATION IN CHINA IN THE MIDDLE OF THE 20 TH CENTURY AND AT THE BEGINNING OF THE 21 ST CENTURY: A HISTORICAL ASPECT.....	261
Kateryna TSYMBAL, Sergiy TSYMBAL DIGITAL MUSICAL INSTRUMENTS IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF PIANO STUDENTS AT THE UNIVERSITY.....	266
Diana TSYPINA FORMING OF EMOTIONAL INTELLIGENCE OF STUDENTS-ECONOMISTS IN THE PROCESS OF LEARNING PROFESSIONALLY ORIENTED FOREIGN LANGUAGE.....	274
Viktoriiia CHUIENKO PECULIARITIES OF INCORPORATING TED TALKS VIDEOS IN ENGLISH CLASSES FOR ECOLOGY STUDENTS.....	282
Tetiana SHAROVA, Boris KREMINSKYI, Svitlana MYSTIUK, Oksana VERNYDUB INTELLECTUAL COMPETITIONS AT THE INTERNATIONAL LEVEL: SUCCESS OF THE GIFT YOUTH OF UKRAINE.....	287
Maryna SHEMUDA, Olesia SKLIARENKO MEANS OF FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE GRAMMATICAL COMPETENCE.....	294
Iryna SHKITSKA NEW APPROACHES IN TEACHING DOCUMENTATION DISCIPLINES: ON THE EXAMPLE OF THE ACADEMIC COURSE “ANALYTICAL AND SYNTHETIC PROCESSING OF INFORMATION”.....	300

Olga SHOSTAK
SPEECH EXPRESSIVENESS DEVELOPMENT FOR PRE-SCHOOL CHILDREN
WITH DYSARTHIA IN THE PROCESS OF GAMES-DRAMATIZATION.....308

Svitlana YATSENKO, Alina PEDKO
PROSPECTS FOR RELIGIOUS EDUCATION IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL
ON THE EXAMPLE OF PUBLIC AND PRIVATE EDUCATIONAL INSTITUTIONS
IN AUSTRALIA.....312

REVIEWS

Jan GRZESIAK, Ihor HRYNYK, Olena ZYMOMRIA
THE CREATIVITY OF IVAN FRANKO AS A WAY OF EXPRESSING THE “I-CONCEPT”
OF THE SPIRITUAL DEVELOPMENT OF HUMAN INDIVIDUALITY.....318

Nina STEPANENKO
“THE ELOQUENT LANGUAGE OF DANCE”: INSIGHTS ON THE DEEP SCIENTIFIC
AND ARTISTIC REFLECTIONS (Review of the monograph by Tetiana Oleksandrivna Blahova
“Development of choreographic education in Ukraine: a historical-pedagogical concept”).....324

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ НАУК:**

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка**

**HUMANITIES SCIENCE
CURRENT ISSUES:**

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

**ВИПУСК 61. ТОМ 3
ISSUE 61. VOLUME 3**

Редактори-упорядники

Микола Пантюк

Андрій Душний

Василь Ільницький

Іван Зиморя

Здано до набору 05.05.2023 р. Підписано до друку 29.05.2023 р.

Гарнітура Times New Roman. Формат 64×84/8.

Друк офсетний. Папір офсетний.

Ум. друк. арк. 39,06. Зам. № 0423/265. Наклад 300 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1

Телефони: +38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.